

AIDAI

Mančepas

Šeštadienis, 1946.IX.7 d. /III metai/ Nr.208 /245/

Byrnes pasakė kalbą Stuttgarte

Ponktedienį 13 val. Byrnes kalbėjo Stuttgarte. Jo kalbą transliavo visi Vokietijos radijo siųstuvai. Savo kalboje Byrnes pareiškė:

Aš atvykau į Vokietiją vietoje susipažinti su Vokietijos problemomis, kad galėčiau geriau orientuotis jos reikaluose. Vokietijos problemos turi didelę reikšmę ne vien tik Vokietijai, bet ir visai Europai. Mes nepageidaujame izoliuoti valstybių gyvenimo, arba vienos tautos gerovės, sulurtos kitų sėskaite. Taika mylinčios tautos turi jaustis saugiai ir bendradarbiauti su kitomis. Po pirmojo pasaulinio karo JAV pasitraukė į savo kontinentą, neįstojo į sukurtą Tautų Sąjungą ir tuo būdu iškilė naujas karas. Po tokių pamokų JAV nemano pakartoti senų klaidų. Priešingai, JAV interesuojasi Europa ir nemano nuo jos reikalų bei atsakomybės atsisakyti. Jos, visa persveriančia karine pajėga nelois naujam agresoriui sukelti karą.

Amerikos tauta nori pastovios taikos, tačiau nenori Vokietijai primesti per kietos ar per lengvos taikos. Turi būti nustatytos tokios taikos sąlygos, kurios sutrukdytų naują karą. Potsdamo konferencijoje susitarta Vokietijoje nuginkluoti ir nupacinti. Vokiečiai, atsisakę nuo pragaištingos karinės pramonės, galės sukaupti savo jėgas taikiai kurybai ir savo gerovei pakelti. Savaimė suprantama, nacių sukeltas karas tautoms pridarė milžiniškų nuostolių, kuriuos reikės atlyginti. Taro nuostoliai numatyta atlyginti tais kreditais, kurie yra užsieniuose ir karo pramonės įmonių įrengimais. Vokiečių pramonės bus palikta tiek, kiek jai reikės savo reikalams patenkinti ir eksportuoti tiek, kiek reikės importui apmokėti. Vadinas, bus sudarytos sąlygos, kad Vokietija galėtų gyventi be kitų pagalbos.

Tad Vokietija galėtų išsiversti savo ištekliais, Potsdamo susita-

rime numatyta Vokietijoje administruoti kaip vieno ūkinį vienetą. JAV yra įsitikinusi, kad zonų varžtai turi išnykti. Amerikiečių zona jau sujunginama su britų zona. Nuosirdžiai sveikinu britus, sutikusius tai padaryti. Tiltams zonoms taip pat yra laisvas kelias prisijungti.

Toliau min. pirm. Byrnes kalbėjo apie finansų, žemės ūkio, transporto, pašto ir informacijų centrines administracijos sudarymą.

Vokietijai kapituliuavus neliko centrinės vyriausybės su kurią sujungininkai būtų galėję tartis. Jos vietoje visais reikalais rūpinosi karinė valdžia. Tačiau tai nebuvo normalu. Tuoju buvo pradėta rūpintis sudaryti vietinę ir provincijų administraciją ir nuosekliai eiti prie centrinės vyriausybės sudarymo demokratini būdu. Mes siekiame, kad pati tautų sudarytų savo vyriausybę. Ateityje, sudarius taikos sutartį, okupacinės pajėgos turės sumažėti. Jų vietą užims kontrolės komisija ir kontrolės valdininkai. Jei taikos sąlygų Vokietija nevykdys, įsikišų Saugumo Taryba. Vis dėlto saugumo sumetimais, okupacinės pajėgos dar turės pasilikti Vokietijoje ilgesnį laiką. JAV yra nusistačiusios kiek galint greičiau sudaryti centrinę vyriausybę.

Iki taikos sutarties bus sudaryta, kai kurios Rytinės Vokietijos teritorijos pavestos administruoti Rusijai ir Lenkijai. Sovietų prašyme paremti jų pretenzijas į Varaliaučiaus sritį ir lenkų į kitas Vokietijos sritis JAV parems, jei sovietai laikysis Potsdamo nutarimų. Tai daroma dėl to, kad Lenkija ir Rusija labai nukentėjo nuo Hitlerio sukulto karo. Be to, Lenkija neteko teritorijų į rytus nuo Cursono linijos. Prancūzija per 70 metų jau 3 kartus buvo užpulta. Jos rūpesčiai suprantami. Jei ji gautų Čaaro sritį

mažiau reikalaujant reparaacijų. Kitų Vokietijos sričių atskyrimo JAV norėms.

Baigdamas kalbą Byrnes pareiškė: mes nenorime vokiečių tautos pavergti ir didinti jos kančių. Mes norime, kad Vokietija garbingai įeitytų į kitų tautų tarpą.

Taikos Konferencijos - antrasis Münchenas

Švedijoje viešpatuoja didžiausias nusivylimas Paryžiaus Taikos Kongreso eiga. Švedai mato, kad didžiosioms valstybėms visiškai nepasisekė pasiekti taikos ir žinoma, aiškiai parodo, kad jau yra skilimas į rytų ir vakarų blokus. Švedija, kaip ir bet kuri kita Europos valstybė, bijo, kad toks skilimas nevestų prie kito karo. Stokholme netikima nei Taikos Kongresui galutinėmis išdavamis nei STO, kad jos užtikrintų ir išlaikytų taiką. Švedija dėl to padavė prašymą į STO, kad, tiesa sakant, jai geriau patinka būti viduje, negu pasilikti nuošaliai. Pasilikusieji nuošaliai buvo lyg pažeminti. Be to, geriau yra sekti pasaulio politikos raidą iš vidaus. Pastaruoju metu griežtėjanti Amerikos politika Tarybų Rusijos atžvilgiu. Švedijoje buvo sukurta su didžiausiu susidomėjimu ir šiltai sveikinama kaip ženklas, kad JAV nusistačiusios sustabdyti Rusijos taktiką. JAV netos Rusijai dėl Dardanelių problemos ir Jugoslavijai labai pakėlė Amerikos prestižą.

Švedija yra patenkinta, kad Amerika jau priešinasį Rusijos užmačioms. Svarbiausias klausimas, kurį dabar dažniausiai klausia, yra: Jei JAV negalėtų sustabdyti Rusijos, tai kas pagaliau gali? Žinoma, tik ne Švedija. Tai duoda impulsą tiems, kurie varo Rusijos glostymo politiką, suteikiant jai vieno bilijono kronų paskolą.

Vienas iš žinomiausių Švedijos laikraščių „Svenska Dagbladet“ idėję savo Paryžiaus korespondento straipsnį tokia antrašte: „Paryžiaus konferencija yra naujasis Münchenas“ ir vidutinių valstybių „Münchenas“. Šis straipsnis atkreipė švedų dėmesį ir atvaizdavo susirūpinimą Taikos konferencijos eiga. Tuo straipsniu Taikos Kongresas suviliusiai apkaltinamas. Tam straipsnyje toliau rašoma, kad Paryžiaus antrasis Münchenas mažoms tautoms ir Trijų Didžiųjų pergale nereiškia

fašistinių priešų nugalėjimo, bet ir pačių sąjungininkų.

Tas dabar dedasi Paryžiaus Konferencijoje, rašo „Svenska Dagbladet“, vos galima pavadinti 21 tautos taikos konferencija. Tai yra „Münchenas“ mažoms ir vidutinėms valstybėms. Dabar, atrodo, visiškai yra antraeilis dalykas kieno pusėje mažieji ar vidutiniai kariavai ar kaip palaikė.

Šitoks išpuolis plinta ir susirūsiusių delegatų tarpe, išskyrus Tris Didžiuosius - Rusiją, Ameriką ir Angliją. Prancūzija irgi telpa patį jaučia, nežiūrint, kad ji yra didžioji valstybė. Trys Didieji jau nebesidangsto jokių idealizmo ir su kiekviena diena aiškėja, kad idealai ir principai tik tada minimi, kai norima laimėti politines arba strategines pozicijas.

Versalio Taikos darytojams būvyprikiškama, kad jie į visa žiūrėjo pro ružavus akinius. Bet už tat 1946 m. Paryžiaus konferencija metėsi į kitą kraštutinumą: ji išmėtė idealizmą, kaip nereikalingą skudurą.

Visi laukė, kad konferencijoje didžiosios valstybės laikysis tautų tikrų principu. Visi laikė aksiomą, kad bus griežta demarkacijos linija tarp sąjunginių tautų ir buvusių priešų valstybių. Visi tikėjosi, kad nereikės bijoti, jog bus sėmysis tarp teisėjų ir kaltinamųjų. Deja, jau įvyko ta maišatais ir ji parodo, kaip nusmuko Taikos Kongresas. Jau daugiau kaip mėnuo praėjo, bet nė vienas delegacijos dalyvis, tur būt, negalėtų pasakyti, kas yra Luksemburgo Rūmų teisme teisėjas ir kas - kaltinamasis. Didžiųjų tautų veikimas ir argumentai remiasi išskaičiavimu. Jei su kuria valstybe vedamos derybos dėl taikos sutarties pasirašymo, turima galvoje tik patogi geografinė padėtis arba vidaus politika. Svarbiausias dalykas yra Europos būsimasis vaizdas, visa kita yra antraeilis dalykas.

Kiekviena proga Tarybų Sąjunga palaiko Bulgarijos pretenzijas prieš Turkiją. Nors Bulgarija aktyviai bendradarbiavo su Hitlerine Vokietija. Tuo tarpu Turkija laikėsi garbingai ir tai turėtų susilaukti didesnio pripažinimo šiuo metu. JAV visiškai nesidomi Suomija. Kai konferencijoje vyksta debatai Suomijos klausimu, Amerikiečiai

delegatų kėdės esti tuščios. Amerikiečių sluogsniai nedaro jokių paslapčių, kad jiems taikos sutarties pasirašymas su Suomija tiek teropi, kiek pėrnykštis sniegas. Galų gale nėra jokio reikalo slėpti, nes Amerika nenori rizikuoti susiremti su Rusija tokioj problemoj, kur ji iš to neturės jokios naudos.

Italija, kariavusi visa jėga tris metus prieš Angliją ir Prancūziją, yra stipriai anglosaksų palaikoma prieš Jugoslaviją. Juk Jugoslavija atvirai kariavo ir vedė partizaninę veiklą prieš Ašies Valstybes. Albanija, kuri išvien ėjo su ašies valstybėmis, užpuolė Graikiją, o dabar jai leidžiama įžeidinėti šitą valstybę, palydint gausiems rusų delegatų plojimams ir šūkavimams. Dėl to daugelis atstovų yra didžiai nusivyle tokiu viešu cinizmu. Bet, deja, tai neturi jokios reikšmės. Yra tik viena aišku, kad išskyrus tris didžiuosius, visos kitos sąjungininkės vaidina marijonečių vaidmenis. Nors sakoma, kad jos turi balsą konferencijoje, o iš tikrųjų iš jų reikalaujama, kad jos kalbėtų pagal „savo ponus“. Mažosios ir vidutinės tautos pralaimėjo kovą. Turime antrąjį Muncheną. Trys didieji ne tik tai negalėjo savo bendrą priešą – nacizmą, bet ir buvusius sąjungininkus, kurie dabar turi šokti, kaip didieji griežiai.

Amerikiečių ir britų zonos sujungimas

Berlynas. Britų ir amerikiečių karinė valdžia ketvirtadienį Berlyne paskelbė, kad britų ir amerikiečių zonos ūkiškai yra sujungiamos. Nauji nuostatai įsigalios per 10 dienų. Numatyta sudaryti bendrą administraciją žemės ūkiui ir maitinimui, informacijai, transportui, prekybai, finansams ir pramonei. Visų šių sričių administracija įsikurs atskiruose miestuose; pav., žemės ūkio ir maitinimo įstaiga – Bad Hissingene, prekybos ir pramonės – Mindene, finansų – Frankfurte ir transporto – Bielefelde ir Hamburge. Informacijų įstaigos būstinė dar nenustatyta. Bendros sostinės tuo tarpu nebūs. Britų ir amerikiečių pareigūnai prižiūrės tu įstaigų veiklą. Politinis abiejų zonų sujungimas nėra numatytas. Šios zonos taip pat gali prisijungti prie šių dviejų ir sudaryti vieningą ūkinį

vienetą, kaip buvo numatyta Potsdamo susitarime.

Ukrainos skundas Saugumo Taryboje

Naujorkas. Ketvirtadienį Saugumo Taryba svarstė Ukrainos skundą prieš Graikiją. Ukrainos delegatas Manuilskis labai ilgoje kalboje išdėstė, kad Graikija turinti priešišką kėslių prieš kaimyną. Graikų patruliai puola albanų pasienio sargybas ir t.t. Toliau Manuilskis kritikavo plebiscito davinius. Plebiscitui turėjusi itakos britų kariuomenė.

Graikijos delegatas atsakė, kad Graikijos kariuomenė dar tebėra kūrimsi stadijoje, kai tuo tarpu Albanija jau turinti 150.000 ir Jugoslavija – 300.000 vyrų armijas. Britų kariuomenė esanti Graikijoje pagal vyriausybės pageidavimą ir priterima. Britų kariai elgiasi gražiai ir simpatizuoja Graikijos gyventojams. Britų kariuomenė apsaugojęsi krašto nuo kruvino pilietinio karo. Graikai esą įsitikinę, kad tik iš visų Balkanų vienoje Graikijoje viešpatuoti janti laisvė.

Saugumo Taryba šio klausimo svarstyti vėl susirinks pirmadienį.

Byrnes Vokietijoje

Berlynas. JAV užsienių reikalų ministras Byrnes ketvirtadienį 14.20 val. atvyko į Berlyną. Tempelhofer aerodrome jį pasitiko gen. Clay, politinis patarėjas Murphy ir kiti. Byrnes penktadienį atvyko į Stuttgartą ir čia pasakė kalbą teatre rūmuose.

Molotovas grįžo į Paryžių

Paryžius. Ketvirtadienį sovietų užsienių reikalų ministras Molotovas grįžo į Paryžių. Manoma, kad jis bus parsivežęs naujų instrukcijų, kurios galės sudaryti naują derybų fazę Taikos Kongrese.

Stalino ateities planai

Vašingtonas /UP/. Stalinas įsakė Rusijos pramonei ir mokslininkams per ateinančius 25 metus kairiškai paruošti Rusiją tokie stipri, kad ji prilygtų JAV. Taip oficialiai paskelbė JAV kongreso komisija. Jos pranešimas remiasi oficialiais Tarybų Sąjungos komunika-

tais ir statistikos daviniais. Sakoma, kad Rusija 1970 metais turėsianti 22.000.000 karių tarp 20 ir 29 metų amžiaus.

Prezidentas Rooseveltas numatė III-ji Pasaulinį Karą

New Yorkas /UP/. Vienas Roosevelto sūnų Eliott "Lock" žurnale parašė straipsnį "Aš tai mačiau". Rooseveltas buvo įsitikinęs, kad III-sis Pasaulinis Karas bus neišvengiamas, jei STO nesugrąžins atstatyti taikos ir jei Europa laikysis imperialistinių užmačių. Roosevelto sūnus atidengė slapto sutartis ir pažadus, kurie buvo pasirašyti Casablancos konferencijoje.

Jis rašo, kad 1943 m. sausio mėn. sėdėjęs prie savo tėvo lovos Casablancoj. Jam tėvas pasakė, kad Prancūzija turi būti atstatyta kaip didžioji valstybė, bet savo buvusias kolonijas ji privalėtų valdyti mandatinėmis teisėmis ir kasmet daryti apyskaitą. Eliottas paklausė tėvo, o kam turės Prancūzija įteikti motinę apyskaitą apie kolonijas?

- O gi STO, atsakė Rooseveltas. Tada pirmą kartą buvo paminėtas tokios organizacijos vardas.

Rooseveltas tęsė toliau: 4 didieji - mes /JAV/, Anglija, Kinija ir Tarybų Sąjunga bus atsakingos už pasaulio taiką, kai karas bus laimėtas. Šios valstybės, po laimėto karo, bus įpareigotos pakelti viso pasaulio atsilikusią ir prispaustą kolonijų švietimo, gyvenimo lygį ir pagerinti sveikatos būklę. Tada kolonijos subres, tada jos galės STO pareikalaus nepriklausomybės. Rooseveltas labai įsiteršė po pasikalbėjimo su de Gaulle, kuris pareikalavo grąžinti Prancūzijai jos kolonijas. Sūnus rašo, kad Rooseveltas piktu balsu jam pasakė apie sekančio karo galimybę.

"Eliott, aš tau noriu pasakyti, kas atsitiks, jei po šio karo, mes vėl leisime milijonams žmonių grįžti į vergiją. Nemanyk, kad amerikiečiams būtų reikėję mirti šienakt Ramiajame Vandenynė, jei nebūtų buvę Prancūzijos, Anglijos ir Člandijos trumparegiško godumo. Rooseveltas nepasitikiėjo de Gaulle, kaip sūnus sako, nes jautė, kad de Gaulle sieks Prancūzijos valdžią paimti į savo rankas. Rooseveltas sakė sūnui, kad de Gaulle suorganizuotas

Prancūzijos išlaisvinimo Komitetas knibždėte knibždėjo agentų, kurie šnipinėjo prancūzus. Nežiūrint į tai, Rooseveltas prispyrė Churchillui, kuris kratesi de Gaulle, jį atgabenti iš Londono į Casablancos konferenciją. Ta proga buvo suručstas de Gaulle ir Girand susitikimas.

Rooseveltas taip pat ir Girand neįsijautė jokių simpatijų: "Aš bijau, kad mes pasirėmėme labai plona pendera", sakė Rooseveltas. Jis yra lepšis, kaip administratorius ir taip pat bus lepšis kaip ir vadas.

Margasis mūsų gyvenimas

Čiurlionio ansamblio koncertas Munchone

- Ryšium su rugsėjo 8 d. šventės minėjimu, papildomai pranešame, kad Čiurlionio ansamblis koncertuos sekmadienį, rugsėjo 8 d., 19 val. Ludwig-Maximilian universiteto Aulėje Maxim A. Įėjimas iš Ludwigstr. Nr. 17. Važiuojama iš Lohengrino 19 arba 4 linija iki Theatinerstr., einama Ludwigstr. Iš Fürstenrieder ir iš Freimano 6 arba 8 linijomis iki Schellingstr.; einama Schellingstr. iki Ludwigstr. Bilietai gaunami: mieste gyvenantiems - Lietuvių Tremtinių Bendruomenės patalpose Lamontstr. 21 ir Studentų Atstovybėje, stovyklų gyventojams - pas lietuvių tautinių grupių vadovus.

- Ateinantį mėnesį pasirodys Beržinskų Angliškai-lietuviškai-vokiška žodyno I-ji dalis. Žodyno tiražas, palyginti, mažas. Todėl pirmiausia jį galės įgyti mokytojai, mokiniai, karinėse įstaigose bei įmonėse dirbanti ir visi kiti, kurie atlikdami savo pareigas turi reikalo su anglų kalba. Norintieji žodyno įsigyti, prašomi iki šio mėn. 25 dienos atsiųsti užsakymo raštelį, pažymint tikslų adresą ir žodyno reikalingumo motyvus. Žodyno I-sios dalies kaina RM 20,-. Užsakymus siųsti šiuo adresu: Rapolas Filipavičius, Lohengrino stovykla, IV blokas, Münchenas.

Studentai žodyno užsisako per savo atstovybę.